

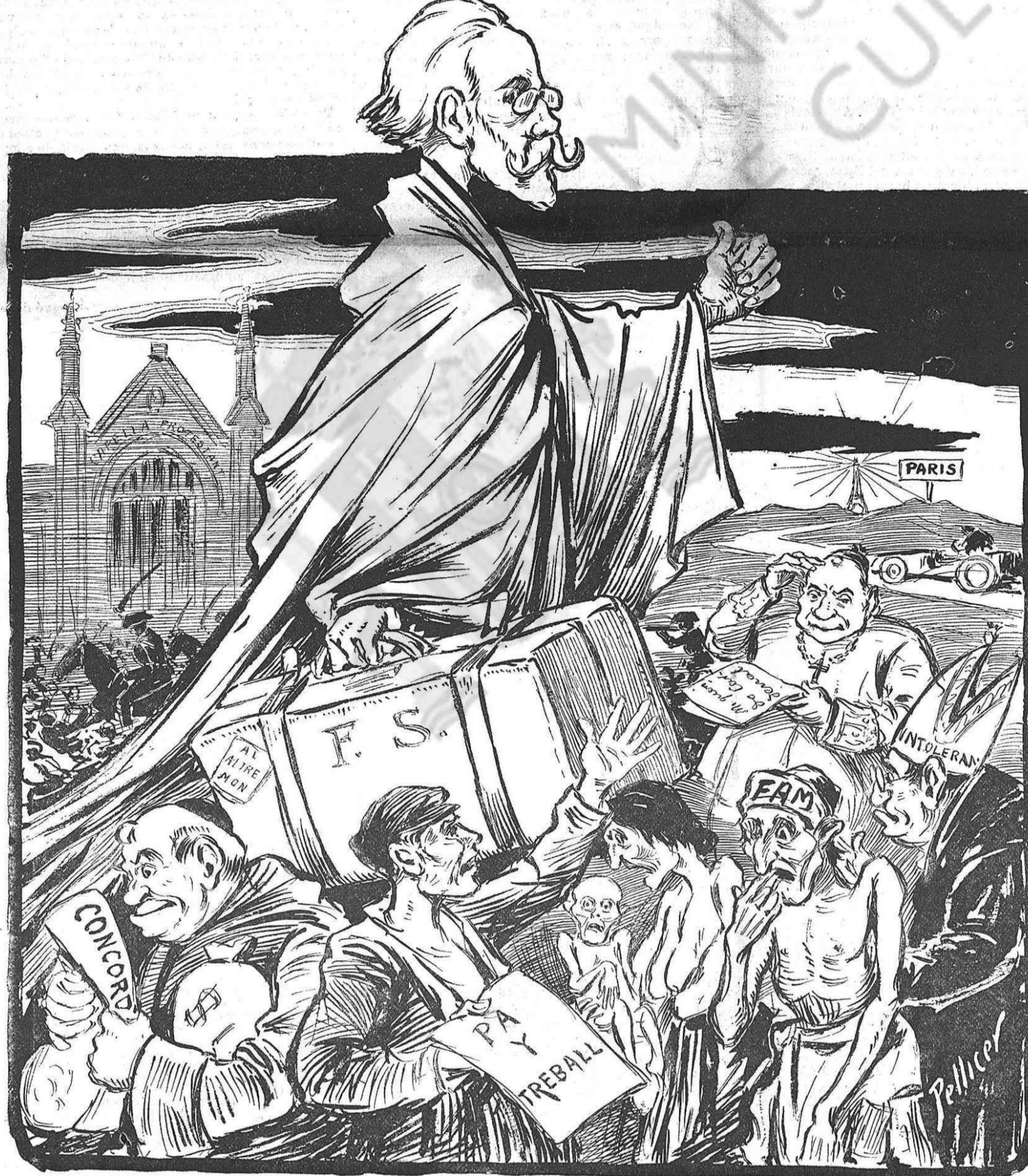

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ. NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA || PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50.—Cuba, Puerto Rico
y Extranjer, 2'50

Un que plega

Senyors, ahí queda eso.

DE DIJOUS A DIJOUS

En vigilias del viatge regi que s' està efectuant en aquests moments, en Villaverde conseguí que l' rey firmés els projectes que s' proposa presentar a les Corts. D' aquí la gran satisfacció dels governants, que interpretaren aquest fet com una confirmació de la confiança de la Corona.

Y ja s' ha trassat un programa, que ve a ser una espècie de rellotje ab corda per tot aquest any y l' vinent.

Contant ab qu' en Maura l' dia 20 del pròxim mes de juny se'n anirà a Alemanya, lliurant al govern del perill de la seva intervenció en els debats parlamentaris, creu en Villaverde que podrà limitarse a demanar autorització per la celebració de tractats de comers y tancar la Càmara desseguida.

Se deixarà pel mes de setembre la discussió dels pressupostos, y nova clausura.

A ultims del any presentó comensos del pròxim se possarà a discussió les esponsals del rey, que segons diuen projecta casarse en abril o maig del any 1906, y ja cumpliert aquest succés, no hi haurà per que pensar durant moltíssim temps en molestar als representants de la nació.

Aquest programa de felicitat y venturas que té per número final una prolongadísima lluna de mel, podrà realisar-se si no troba cap destorn. Més ay! El rellotje pot tenir tanta corda com vulgui en Villaverde; pero a lo millor els rellotges se descomponen y's paran. Ab una petita brossa n' hi ha prou; més terribles son encare l' efectes de un sotrac, un cop o una cayguda.

No sabé fins a quin punt portarán la seva mansuetut molts dels diputats de la majoria que no s' cansan de murmurar contra l' govern de 'n Villaverde. Si a la fi s' comprimeixen y's mostren dòcils y bons minyons, convé que consti, per lo que toca als republicans, que no badém.

Hi ha molta roba bruta per rentar, y moltes ganes, pero moltes, de manejar ab brillo l' picadors.

La mort de 'n Silvela implica una resta en las files dels defensors de la monarquia.

No perque visqué retirat de la política, deixava de ser una figura entre la cífrica de lilituenses que s' agitan y's barallan pel turó.

Poch té que agrahirí l' país, com no signi l' haventse retirat de la política, després de fer una confessió pública de la seva impotència, enllassada com una cirera ab un' altra cirera, ab l' impotència del present estat de coses.

El gran èxit de la setmana que ha omplert el món ab sas terribles ressonàncies ha sigut el combat naval lluitat en l' Estret de Corea, entre las esquadres russa y japonesa.

Rodjensvenski aquesta vegada no se las ha tingudas d' heure ab els pacífics pescadors de Hull, sinó ab las formidables màquines flotants del Nipó, condutidas per l' almirall Togo, y preparades convenientment pera donar compte dels bastiments moscovites.

De l' esquadra russa, que anava avançant ab tantes precaucions, no n' han tingut els japonesos ni per una dent. Al embocar l' Estret formada en una doble columna, reberen els russos la primera escòmessa que l' desconcertà. L' attach simultani de un gran número de torpeders tripulats per gent qu' en res estiman la vida, quan se tracta de realitzar un objectiu, fou, segons sembla, l' arriscada operació que determinà la derrota dels russos. Mentre al-

guns acorassats moderns y altres barcos de gran port se'n anavan á pico, altres se rendian al enemic y 'ls restants fugien encalzats pels crusers japonesos dotats de una lleugeresa extraordinaria. Ben pochs haurán conseguit arribar á Vladivostock, y encare per embotellar-se en aquella badia, de la mateixa manera que la primera esquadra quedá embotellada á Port-Arthur.

Els morts se contan per milers, com per milers se contan també 'ls prisoners capturats pel japonesos. El poder naval de la Santa Rusia queda completament aniquilat. L'estret de Corea s'equipara al estret de Lepanto en quan als efectes de aquest combat decisiu. Si creguessim en las falornies religiosas, diríam que aixís com á Lepanto Cristo va triomfar de Mahoma, á Corea Budha ha triomfat de Cristo.

Pero avuy las guerres de rassas no tenen ja la significació religiosa que tenien á principis de l'edat moderna. El Japó deu les seves victòries repetides á la major importància de la seva civilisació sobre la civilisació de l'autocràtica Russia. Reste te que temer el món de que 'ls que s'adelantan en las vías del progrés, pertanyin á la rassa que's vulgu, obtenguin victòria sobre 'ls que s'atascan. Aixís se compleix la ley universal que impulsa 'ls avensos de la humanitat.

Després de aquest gran desastre que ve á sumar-se als molts y repetits que las armes moscovitas han experimentat en tot el curs de aquesta llarga y cruenta campanya, la pau s'imposa. La sort de les armes ha pronunciat ja la seva última paraula: la victòria definitiva, incontrastable, pertany als japonesos. En sa conseqüència, la prolongació de una guerra tan mortifera y ruinosa, sens altre fi ni objecte que apeixar de sanch y de víctimas l'amor propi dels venuts, seria un crim de lessa humanitat, que'l mon, testimoni de tanta hecatombe, no pot ni deu consentir.

Y ara que la suferta Russia cudió de demanar comptes als poders autocràtics que, atribuïntse una missió divina, l'han portada al desastre. Si la revolució que allí bull, com la lava de un volcà, arriba á esclatar en formidable explosió y logra destruir lo vell y lo corcat que domina á Russia, donant origen á una era de renovació y de llibertat, á molt alt preu haurà conseguit aquell país la seva redempció, però per això mateix molt més sabrà estimarla.

Falta, donchs, que 's liuri l'última y suprema batalla; pero no ja en l'Extrém Orient, sino en la mateixa Russia: la batalla decisiva entre l'autocracia y 'l poble; entre la tirana y la llibertat.

PPB BULLANGA

FESTAS Y PESTA

ESDE la major edat de D. Alfonso XIII se pot ben dir que 'l poder suprèm del Estat va de festa en festa.

Els directors de la política monàrquica, els ministres responsables qu'escull el rey entre 'ls partidaris de las institucions pera que cum-

pleixin la tasca dificilissima de regir y governar á la nació, poden estar en desacord en moltes cosas de positiva trascendència; pero es innegable qu'están conformes en una: tots per un igual creuen necessari que 'l monarca 's passeji triomfalment per Espanya y per l'extranger.

Son partidaris resolts de una política de apoteosis continua... per més que aquesta apoteosis de fastuoso aparato, ab sas plujas de flors y sas escales de llum, ab son acompañament de salvases y Te Deums no estigui poch ni molt justificada per la bondat de l'obra.

Com més arruinats més alegres. Com més tristes sa més gatzava.

Resulta verdaderament xocant el contrast que s'estableix entre aquest afany immoderat d'expansió brillant y pomposa, y l'espectacle dolorós de la miseria que va apoderar-se cada dia més cruelment de la nació.

Tindran rahó de ser els viatges del jefe del Estat per tot el país qu'está baixa la seva direcció, sempre que aquests viatges tingueren per únic y exclusiu objecte l'estudi de las públicas necessitats y 'l pòsit ferm de remediarlas.

Pero, desgraciadament, la forma aparatoso en que 's preparan, y la rapides vertiginosa ab que 's realisan no son pas las condicions més adequadas pera que puguen resultar profitos... sino, tal vegada, tot al contrari.

Mal pot veure las desventures de la nació, mal pot ferse càrech dels remeys que 'ls seus més exigeixen aquell á qui se li amaga la crua realitat ab tota mena de festas y adulacions. Lo menos que 's figurará en talas circumstancies es que 'l país viu en la més completa felicitat. Y si es felís, com demostra ab sas expansions, ab sas aclamacions, ab sas aplausos, ja qué vindrà alterar un estat de cosas tan encisador y tan amable?

Quedis aixó de treballar per la cosa pública per aquells pobles discontentadissos, frenètic y de sassosegats, qu'encare creuen en las virtuts y en els afanys insaciabls del progrés; qu'encare aspiran á establecer son predomini sobre l'univers; que 's consideran posseishis de una missió històrica provincial.

Espanya no necessita encaparrarse. Donguis per contenta ab ser una especie de Arcadia anquilosada, y no renuncihi per res del mon á la ditta de ballar eternament al só de las castanyolas.

Dels viatges regis á totas las regions de la Península ja veyem lo que fins ara se n'ha tret.

Recordém encare las gayas esperances que van sembrarse á Barcelona l'mes de abril del any passat, quan en Maura, radiant de satisfacció, tirava l'am á las classes neutras y adineradas al objecte de qu'entrant de plé en la vida política activa, prestessin el seu apoyo á las institucions.

Alguns mesos després, el gran minstre, l'fdol de las classes conservadoras, la esperanza dels monàrquics regeneradors feya'l cap girall al topar ab las gradas del trono, y aquesta es l'hora que no se li ha donat ocasió d'explicar aquest accident, perque des de la seva cayguda han permanescut las Corts hereticament tancadas.

Exalsava en Maura la prepotència del poder monàrquic, y n'ha sigut una de las primeras víctimas.

Aixís succeixrà ab tots els demés. El pacifich Azcárraga, cridat á sustituirlo, va caure també, tan bon punt, apremiat per las circumstancies, se mostrà decidit á realisar la reapertura del Parlament. Y en Villaverde, agarrat á la excusa de preparar grans projectes, s'ha avingut á prorrogar en tant li ha sigut possible l'estat anormal en que avuy se troba Espanya, condemnada á silenci forçós la representació més ó menos legitima del païs, pero constitucionalment, l'única coparticipé de la nacional soberania. El viatge del rey al extranger s'ha supeditat el dret que tenen las Corts á reunirse y la conveniencia de que's congreguin per' abordar problemes d'alta importància, dels quals depén la sort ó la desgracia del païs.

Com una concessió del poder moderador s'ha fixat la fetxa del 14 del corrent mes de juny pera la reapertura, y encare s'dia que lo que no pugui conseguir l'acció enervant de las calors estivals, ho conseguirà, si es necessari, un decret, suspenent de nou las sessions de Corts als pochs dies d'obertas.

**

Per aquest motiu son molts els que venhen dibuixar en l'horisó la perspectiva del poder personal suplantant els altres poders estatutuhs per la Constitució del Estat.

Els monàrquics que, ab son temor á las lògicas consequencies de la llibertat política, han volgut ser avants que tot y per damunt de tot cortesans; els monàrquics que s'han divorciat del esperit públic y al poble no li demanar res, ni del poble res esperan; els monàrquics que s'han agrupat exclusivament al entorn del trono, fentse difícil distinguir quins d'ells son els liberals y quins els reactionaries; els monàrquics que després de preparar els viatges regis, s'han prestat á ser brillants comparsas de las apoteossis, no tindrán cap dret á queixarse de las consequencies de la seva insensata conducta.

Durant el reynat de D. Alfonso XII y durant la regencia, havían lograt constituir dos oligarquias sólidamente organitzades al sol, túnich y regalat objecte d'anar turnant en el poder. Ab el païs supeditat á la seva omnipotència, llavoras encare disposaven de forsa suficiente pera ferse respectar en las altas esferas. Eran com las dos rodas del carro del Estat, sense las qual el vehicle no hauria pogut marxar. Pero al desparéixer del escenari de la vida els botons d'aqueixas rodas, en Cánovas y en Sagasta, cada raig de las rodas se'n va anar pel seu costat, y avuy las rodas ja no funcionan y 'ls raigs se converteixen tot sovint en garrots ab que mítuament s'estoaren las costellas... Son un obstacle á la llibertat del païs y á la seva recta y ordenada administració... Res te, donchs, d'extrany que l'únich poder que han posat per damunt de tots els altres tracti d'apropitarse'n. Res te de particular que hi haja qui s'empeny en arrodonir las apoteossis dels viatges regis, ab la institució d'un nou absolutisme monàrquic, més ó menos mitigat per las tolerancies propias dels nostres temps; pero á la ff absolutisme sempre, y com á tal, desconexidor dels drets del poble, y ocasionat á extremes, que poden fer reproduir las èpicas lluytas en las quals els nostres pares y 'ls nostres avis empapren ab la seva sanch la terra d'Espanya.

**

Ja ho saben, donchs: darrera de las festas, la pesta.

La pesta perturbadora de la salut, devoradora de vidas... La pesta que s'apodera sols dels pobles de crèpits, raquitics y deshidrats, renyits ab la condició y ab la higiene... La pesta que, si no s'prevé á temps, exigeix remeys heroics y sacrificis immensos.

P. K.

SILVELA

A pagat á la naturalesa l'últim tribut, quan encare no havia cumplert los sexants dos anys d'edat. Ara sí que podem dir que s'ha retirat definitivament de la política.

Seria aventurat afirmar que aquest home públich hagués tingut may ilusions. Com á membre de una família que desde principis del segle XIX havia figurat ab cert relleu en la política nacional, se trobà fiscat en ella, com per lleys d'herència. Entre los germans, homes públics tots, sobresortí per sa vasta ilustració y per sa fácil eloquència. Se li atribuïa ademés una intenció extraordinaria. Frasses qu'en boca de qualsevol altre personatge haurien passat desaparecudes, proferides per ell eran considerades com cops mortals de necessitat. Per això, parlant metafòricament, se deya d'ell que posseïa y tenia sempre á punt la daga florentina.

Durant el període de la restauració Cánovas, acabà per sacrificarli al seu camarada Romero Robledo, contra qui en Silvela mantenía una rivalitat irreductible. Als expedients poch escrupulosos del gran corruptor antequerà oposava en Silvela les meticolositats del sentit jurídich. Eran els dos Pacos de la conservadura dos gallins que no cabían dintre de un mateix galliner.

D. Anton desearà al de Antequera pera convertir al altre en el seu tinent.

Més de una vegada s'arrepentí de aquest canvi, perque tot lo que 'n Romero Robledo tenia de dàtil y bon camarada, tenia l'altre de tibat, exigent y apegat á la seva. Vingué un dia que 'n Silvela, en plé Parlament desconscribat al seu jefe ab una aquells que se 'la suporta.

No volgué sentir res més l'arrogant primer ministre pera tirarho tot á rodar. Pera desfese de qui a tant s'havia atrevit, y tenint en compte que còntava dintre de la majoria ab un núcleo de diputats que li eran personalment adictes, provocà una crisi, que facilità la vinguda dels lliberals al poder.

Y no li perdonà may més aquella punxada de daga florentina. Renyí ab ell per sempre, y no desperdiçava ocasió de molestarlo.

Un dia digué qu'en Silvela era un tonto adulterat per l'estudi.

Y no obstant, en Silvela 's considerava y ab rahó successor de 'n Cánovas en la jefatura del partit conservador.

El punyal de Angiolillo li desembrassà 'l camí.

El dissident del difunt, una vegada passat l'efecte de la consternació produïda per aquella tragedia terrorista, fou aclamat jefe de la colla conservadora. La major part dels canovistes, ja que no tots, considerant que necessitaven un home de altura, que anés prosseguint la deliciosa componenda del torn dels partits se fixaren ab ell, y cap inconvenient tingueren en sumar-se ab els seus adeptes, olvidant qu'en els últims anys canovistes havien sostingut tenas d'una dissidència dintre de l'agrupació.

Els fidels, els nomenats caballers del Sant Sepulcre, pogueren dir ab l'adagi català:

—Veste'n Anton, que 'l que 's queda ja s'compón.

En Silvela portà á la direcció del partit

Una ratera ben parada.

conservador novas orientacions. Ja no tractà de conjuminar un bando polítich exclusivista, al istil canoví, pera l'exercici del poder, preferint realisar conjuncions d'elements més ó menos afins, tal com se practica avuy en tots els païssos parlamentaris.

Això fou com entrà en relacions ab en Polavieja, que politícam resultà ser la major de las nulitats, y ab en Maura, que, infatuat per sus qualitats de orador brillant, se prestà á coronar la seva evolució ab l'adopció de las idees més desembossadament clericals y reaccionaries, y això que procedia del partit liberal.

Perque en Silvela pogués treure profit de aquella arma d'elements, hauria sigut precis que, això com posseïa talent literari y jurídich y esperit crítich que l'inclinava á veure las coses desde certa altura, posseïs ademés sentit práctic y sobre tot forsa de voluntat y aquella tenacitat enèrgica que constituïa la primera forsa dels governants.

Per desgracia seva careixia en absolut de aquestas últimas, y durant el seu mando, tenint ideas y projectes no 's posà may en condicions de realisarlos, passant á ser més que l'árbitre del govern y director únic de la política conservadora, i el presoner de guerra dels seus auxiliars y principalment de 'n Maura.

Al últim se persuadió de que políticamente havia fracassat, de que no servia pera governant, ja que 'ls successos se n'hi anaven á sobre, no considerant se de forças ni habilitat suficients pera conjurarlos y dirigirlos.

Llavoras fou quan desconfiant de tot, d'ell en primer terme y del païs ademés, del qual deya qu'estava tan débil que al buscarli 'l pols no li troba, va decidir retirarse de la política.

Durant el seu mando 's distingí per una serie de contradiccions inexplicables. Volta per una part el predomini del sentit jurídich, y era un exaltador de la forsa bruta. Panegrista del mausole, arma moderna fora del alcans del poble revolucionari, á la qual per aquest motiu calificà de providencial, no excusava 'l que se 'n feia us immoderadament en tots els conflictes d'ordre públic per insignificants que fossin. Per otra part, donà per primera vegada á Espanya cert exemple de respecte al exercici del sufragi universal, qu'en las regions d'esperit més viu y conscient prodigià la victòria del partit republicà.

Tal vegada el desvetllament briós de l'opinió republicana, que significava que no havia estat en lo cert al afirmar qu'Espanya no tenia pols, tota vegada que de una manera tan forta's posava á palpitar, y el convenciment de que no hi havia medi legal que oposar á l'empenta formidable de l'onada popular, foren els motius principals que l'induïren á reconéixer el seu fracàs y á apartarse de la política activa.

Tant més degué determinar-se á pendre una resolució tan grave, quan els seus projectes relatius á las orientacions internacionals que havia de adoptar la nació espanyola pera rehabilitarse, siguieren considerades en altas esferas com á massa aventuradas y perilloses.

En aquelles regions no podía tampoc ser vist ab molta simpatia, dat l'exit poch satisfactori de la seva política interior, puig devian contemplar ab alarma com la sembra de idees y procediments de legalitat y de respecte á la opinió del païs, produïda abundosa cultiva d'enemicos de las institucions.

—Vaja, està vist que no serveixo—degué dirse en Silvela.

Si es que per consolarse no hagués afegit:

—No está aquest païs decretat á l'altura de la meva soberana intel·ligència.

Verdaderament: era en Silvela massa monàrquic pera que pogués desarollar els seus plans. Sense las institucions permanentes, interessades en mantener la seva existència per damunt de tot, tal vegada hauria trobat el pas lliure per arribar fins á lo més fondo de la conciència del païs y fer quan menos un paper més aigrós que 'l que li capigué en sort en sa qualitat de defensor obligat de le monarquia.

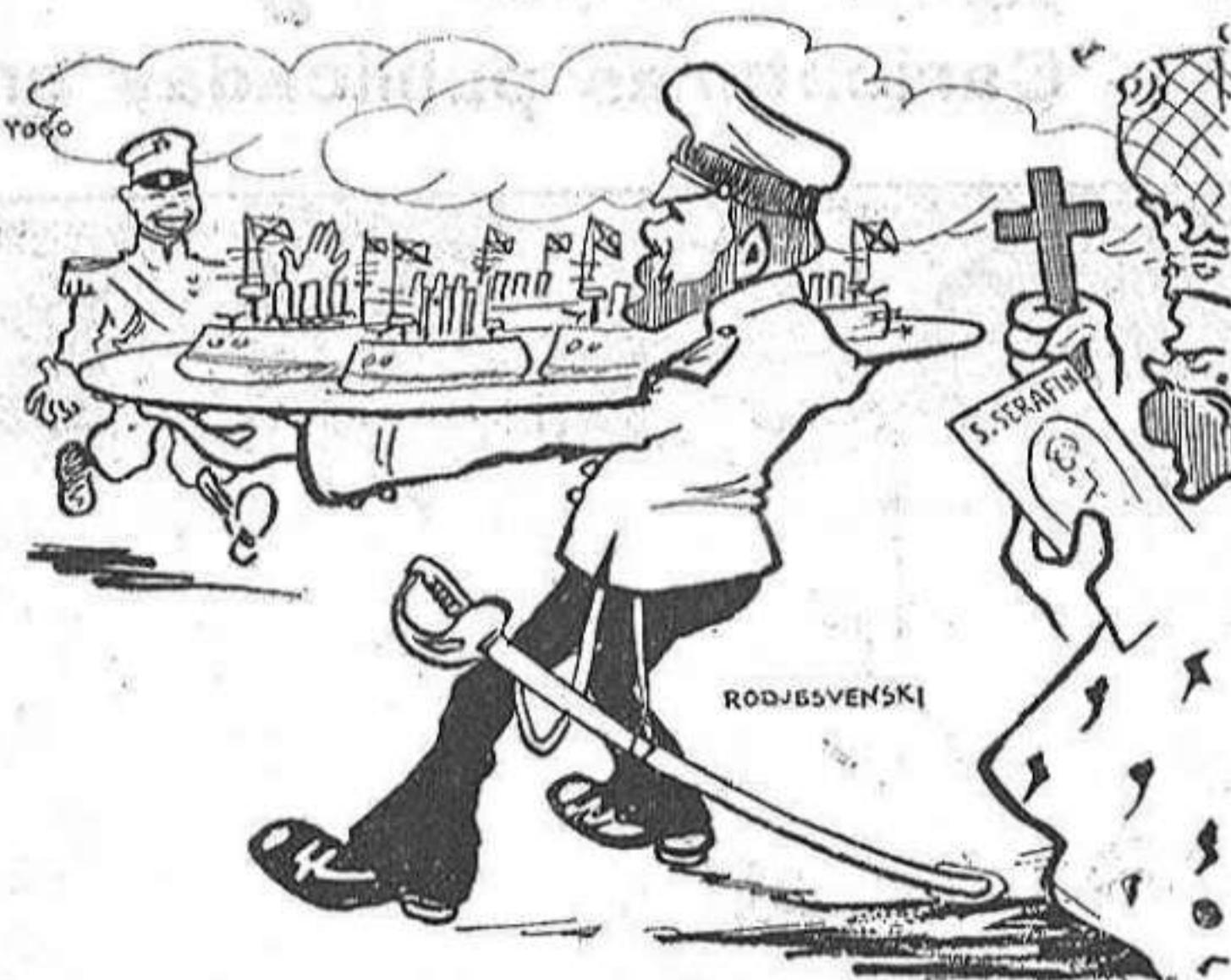
Ell á la fi hagué de prescindir de prestarli 'l cors de un talent qu'en la pràctica resultava estèril y dels seus serveys que no podian ser agrabits; tal com ella 's resignà fàcilment á passar-se sense en Silvela, considerant que al refinar-se la lluïava de una perturbació permanent.

En sos últims temps se dedicava á surgir voluntat y á moure 'ls fantotxes governants. Semblava que això li servia de divertiment, en mitj dels seus estudis serios, pels quals havia mostrat sempre una gran inclinació.

Pero, fins prenentse la cosa pública com un joch divertit, era encare avuy, retirat y tot de la política, una esperança pel partit conservador.

Sobre aquest particular considero molt justa la frase de un periódich de Madrid:

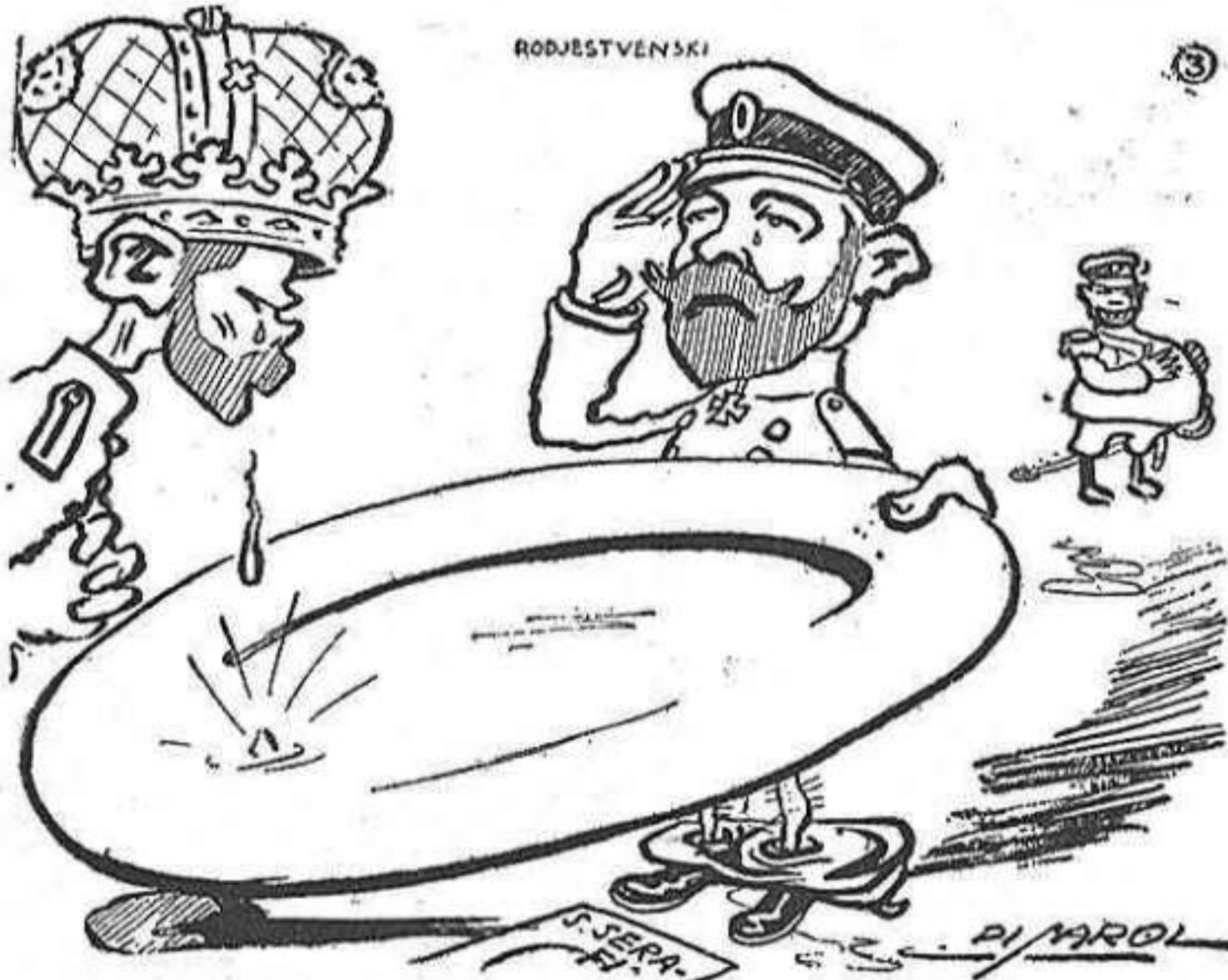
«En Silvela era 'l fil que sostenia 'ls grans del vell rosari conservador. Romput el fil cada grà se'n anirà pel seu costat.»

El plat de 'n Rodjestvensky

—Si es servit, senyor Togo.

—Sembla que hi ha gana...

—Don Nicolau, ja l' tenim buyt. Si l' voleu tornar á omplir...

Y d' una sola gambada
saltan al recipient.
—Si qu' es ell! Sorpresa grata!
L' amich Francisco Silvelai —
Orits, abrassats, riallas,
—Ves qui ho havia de dir!
Passi, segui... —

Un cop calmada
la natural impressió
que un fet així sempre causa,
els quatre representants
de la ruïna d' Espanya
varon formà un estret rotllo,
y... ja la tenim armada!

—Conti, Paco. Cóm va alló? —
comensà á preguntar en Cánovas
posantse bé á la cadira
y mirant curiós al altre.
—Pues, de la pitjor manera
que poden imaginarse.
No més els diré una cosa
que 'l darré de tot la pauta.
—Saben avuy qui governa?
—En Lerroux? —

Homes, no encare!

—En Dato?

—No.

—En Vega Armijo?

Tampoch.

—En Pidal? En Maura?
En Montero? En Canalejas?
En París? L' Azarraga?
—Preparinse. En Villaverde!
—Es impossible!

—Paraulal

El marqués de Pozo Rubio,
el noi de la cara xata,
com de joventut li devam,
es avuy l' amo d' Espanya.

—Pero si es un infelís
que ab prou feyni si té talla
per ser guarda de consums!

—Qué hi vol fèi! Ab las sevus manyas
ha desbancat als companys,
y allá l' tenen fet un sàtrapa
y ab més fuma que Sabadell
quan li van totas las fàbricas.

—Pues si qu' està ben guarnits!

Allò deu sé á can Garlanda.

—Un verdader manicomio.

Jo soch franc: ara com ara,
si bé es cert que temps enrera
vaig fer mitja retirada.

no pensava pas morirme;

però al reparar las planxes
que feya 'l tal don Raymundo,

inspirat per quatre trápalas

y apoyat per...

—Ja sé, ja...

—Vaig dir: Noy, que talli un altre;

lo qu' es jo no jugo més...

Y m' hi mort aquesta tarda.

—Ben fet! Lo que trobo estrany
es que 'ls de la nostra banda
ho tolerin tot sisx.

—Si entre ells no més hi ha barallasi;

En Dato punxa á en Romero;

en Romero ataca á en Maura;

en Maura, tot fent el met,

se'n riu dels uns y dels altres:

L' Azcarraga es un badoch,

en Polavieja un camàndulas...
Hi ha conservadors anticha,
conservadors del dia antes,
conservadors clericals,
conservadors da camama,
conservadors à la ingleza,
conservadors al vinagre...
en fi, amics meus, un bullit,
que si algú no fa un miracle,
el dia menos pensat
volca 'l carro y...

—[Pobra Espanya!
Ja es ben de planye el dia d'ons,
faltantli nosa tres quatre,
verdaders puntals de melis
que aguantavam la teulada...
—No es vritat? —dú don Antoni,
mirant als seu tres compars.
—Per mi, sí —respon en Campos.
—Oy? —torna a preguntar en Cánovas.
—Ben cert —exclama en Silvela.

En quant al senyor Sagasta,
reservantse la opinió,
com en vida acostumava,
se limita á cloure 'ls ulls
y á gratarse un xich la barba.

C. GUMÀ

Un article que fá pensar

DON Salvador Canals, l' home de confiança de 'n Maura y diputat de la majoria, ha publicat en la revista *Nuestro Tiempo* un notable article, que posa al descubiert els manejos de certas camàrillas reaccionaries per arribar á la constitució del poder personal y á l'anunci de les institucions parlamentarias, única garantia de las públicas llibertats.

Com l' article es bastant llarg únicament ne reproduirém els párrafos més interessants:

«Estamos en los comienzos de un reinado, del reinado de un Rey joven, de un Rey nacido y educado en las condiciones que han rodeado y rodean á D. Alfonso XIII. ¿No se percibe la gravedad que esta indicación encierra? ¿Será preciso analizarla? Analicemosla someramente, con la sobriedad que impone la delicadeza del asunto; pero con la claridad que demanda la transcendencia del caso para todos los españoles, y especialmente para todos los partidarios de la Monarquía.

»No es D. Alfonso un principi que en las amarguras del destierro ó al lado del Rey su padre aprendiese, en las gradas mismas del trono, esa muchedumbre de lecciones que están en la vida, no en los libros de los sabios ni en los labios de los maestros. Nació siendo Rey. Lo fué en el vientre de su madre, desde que se dibujaron los signos de su sexo. Aquel sentimiento del propio majestático poder, de la propia augusta personalidad que la educación va formando en los principes llamados á reinar, fué ingénito en D. Alfonso XIII, con la fuerza espontánea y fatal de todo lo ingénito. Para él la educación tenía que ser, no de sugerisión y formación de ese sentimiento de la propia dignidad soberana, sino de moderación y acomodamiento del mismo á las formas y á los límites en que tendría que ejercerse y encerrarse luego su poder. (Cuántos obstáculos se habrán opuesto á una educación orientada de ese modo!)

»Para S. M. la Reina —aparte la tendencia natural de toda madre á exaltar más que á moderar cuanto es un mérito en sus hijos, y de toda mujer á realizar cuanto es forma de poder—, había por encima de todo en la crianza de D. Alfonso una aspiración naturalísima: salvar su vida y fortalecer su cuerpo á despecho de todas las amenazas de las herencias patológicas y de todos los presagios de una ciencia cuya impasibilidad perturbaba la política.

»Esa justísima y plausible preocupación debió de hacer sumamente difícil la ponderación debida entre la educación física y la educación intelectual del niño Rey. La misma viveza de imaginación que heredara de su padre maduro era un peligro que se necesitaba esquivar. Para apartarle de rumbos peligrosamente sensuales, era procedimiento indicado despertarles y ocuparla con aspiraciones de grandeza, con ideales de gran poderío, que vinieran á fortalecer más que á encauzar aquel sentimiento ingénito, utilitzàndolo quizás como estímulo para esa preferente consolidación corporal del tierno infantil. Un rey necesita alimentarse, un rey necesita madrugar, un rey ha de acostarse temprano; un rey ha de ser fuerte! Y el niño obedecía, y su imaginación iba llenándose, no de imágenes peligrosas para sus sentidos en formación, sino de aspiraciones de gloria, de ensueños marciales, de ideales de omnipotencia, de aquel sentido, en suma, de la propia majestad.

»Quién habrá de contrarrestar esa obra, en aquel punto en que comenzaría á ser peligrosa, á pesar de su aspiración plausible, para los futuros destinos del Rey y para el interés supremo de la nación? Los hombres de Estado? ¿Sagasta, todo inconsciencia en todas partes, todo dulcedumbre y condescendencia en Palacio? (Cánovas, poco grato quizás, acaso demasiado soberbiamente convencido de la solidez de su obra política, cuyo provenir nada habría de recelar de las deficiencias que pudiese haber en la educación del príncipe?) Sus maestros y preceptores, imbuidos los unos de tradicionalismo, inclinados los otros por su profesión á simpatizar más que á chocar con aquellas tendencias, faltos todos de la autoridad pedagógica necesaria para sembrar no sólo en el entendimiento semillas de ideas libres, sino en la conciencia enseñanzas de hechos vividos? La Corte, formada al azar del favor y de las simpatías, sin discernimiento ni selección? El ambiente total de nuestra política, sin ideales en los partidos, sin virtudes cívicas en el pueblo?

»No, no tendríamos ya derecho á quejarnos, aunque sí la apremiantísima obligación de preocuparnos efectivamente por efecto de todo eso, la educación de D. Alfonso XIII nos hubiese deparado un rey de inteligencia despierta, de resuelta voluntad, de nobilísimos anhelos patrióticos; pero tal vez con generosa vocación á suprir de la propia iniciativa, pensando en el bien del país seguramente, deficiencias que imaginara en los hombres y en el ambiente de nuestro régimen constitucional.

(Refereix aquí en Canals els viatges que califica de triomfals realitzats pel rey á Barcelona, Valencia, Andalucía, etc., y qual èxit atribueix á les simpatias, juventut y inteligència del monarca.)

»Es evidente que no es la popularidad de D. Alfonso en Espanya el fruto sano y vigoroso de un reinado feliz ni de una gobernación prudente, sino la expresión de esperanzas y de fe en una juventud inteligente y emprendedora. Es evidente asimismo que ningún gobernante puede atribuirselo, ni siquiera á aquellos á los cuales no sea licito acusar de fracasados.

»Pero no habría para esa misma fuerza daño mayor que el considerarla como un estímulo al poder personal, como una invitación á creer que sería hoy *hacedero* y hasta beneficioso un golpe de Estado incruento que, sin suspender aparentemente la Constitución ni cambiarla, alterase fundamentalmente el régimen en que vivimos. No es éste perfecto, ni mucho menos; no creo que fue-

sen muchos los que se asustaran, y menos los que se enojaran, de tal substitució, si ella pudiera ser punto de partida de una política restauradora del país. Pero ¿quién podría confiar en esto? Si la gran suma de inteligencia y de voluntad que en un régimen parlamentario colaboran al gobierno de la nación viene siendo ineficaz para el completo conocimiento de las necesidades públicas y para su solución bienaventurada, ¿cómo imaginar siquiera verosímil ni aun la posibilidad de que la inteligencia y la voluntad de un adolescente pudiesen alcanzar aquella eficacia? Si hombres curtidos en la vida no llegan siquiera á descubrir el sentido verdadero del pueblo, ni á penetrarse de sus más urgentes problemas, ¿cómo creer, no flándose al milagro, que esa opinión inorganizada y esos problemas múltiples y complejos hallaren en un Monarca de diez y nueve años más que un intérprete, un adivinador?

»Pues eso parece que se cree, en ese sentido parece se camina inconscientemente por todos, de tal manera que hasta un Rey en plena virilidad y en todo el vigor de la educación constitucional más perfecta sentiría la tentación del golpe de Estado sin ruido ni aparato de fuerza. Un acto tan grave y tan trascendental como el ejercicio de la facultad de nombrar y separar á los ministros, realizase fácilmente, llanamente, como se toca el botón que enciende ó apaga la luz eléctrica en el gabinete de trabajo. A unos viajes del monarca se concede más importancia que á la discusión de leyes urgentísimas, y á aquéllos se subordina la apertura de las Cortes. Si alguien se atreve á sostener cómo es un derecho indiscutible del pueblo su intervención en la preparación del matrimonio del Rey, y aun en el ordenamiento de sus diversiones particulares, liberales y demócratas proclamadas en protestas contra el desacato. ¿Qué signo más eloquent de los tiempos que el habernos dicho un periódico que recibió durante sus mejores años la inspiración de Castellar, que no tenemos más hombre de Estado que el Rey, y que de él hay que esperar, de un dia para otro, la definitiva y salvadora participación de España en la política internacional?

»En medio de sucesos tales y de tales tendencias, considerese cuánta importancia tiene para todos el llegar, si es preciso, hasta la exageración en la defensa de los fueros parlamentarios, en la reclamación cotidiana del más escrupuloso ejercicio del régimen constitucional.

Vegís si tenim rahó 'ls republicans de viure apercubuts, donant al país liberal la veu de alerta, resolts á jugarnos el tot pel tot, avants de consentir que les institucions liberals puguin arribar á ser objecte del més mínim atentat.

Ara sols falta saber si 'ls liberals y 'ls demòcrates monàrquics tenen encare rubor per avergonyirse, ells qu' encare res han dit sobre 'l particular, al llegar les interessants manifestacions del Sr. Canals, un dels homes que viuen avuy en la més estreta intimitat ab el Sr. Maura.

J.

BATALLADAS

NA de las cosas que més convindria que á París ensenyés sin á totas las testas coronadas que visitan aquella capital, es la solididat de las institucions republicanas, que fa ja 35 anys que funcionan admirablement.

Els hi haurfan de fer veure que sense necessitat de reys ni emperadors viuen pacíficament, prosperan, progressan, aumentan el seu poder y gosan de les simpaties y l' respecte del monarca.

Y encare 'ls queda temps per dedicar-se á la higiene anti-clerical, y acometre briosament empresas de tanta importància com la separació de les Iglesias y del Estat.

Si aquestes ensenyansas produhissin el degut efecte, molt profitos podrían arribar á ser els viatges de les testas coronadas.

Menos mal si 'l viatge regi al extranger trascendeix á modificar algun tant la manera de ser de nostre país, subjecte encare avuy á tots els inconvenients del clericalisme.

El poder supréim està exercit á Fransa per monseur Loubet, un bon senyor, però que segons els nostres clericals es un herege recalcitrant, digne de les fogueres del Sant Ofici.

Y 'l rey de Inglaterra, no sols es protestant, sino franc-masó. Avants de pujar al tron, exercícia l' càrrec de jefe de la masoneria. Al ser coronat rey, la jefatura dels masons recaygué en el seu germà 'l duch de Connaught que continua exercint encare.

Y pensar que s' ha dit que la seva filla, la princesa Patricia, estava destinada á compartir ab don Alfonso 'l trono d' Espanya!

Totas aquestes circumstancies influirán al últim en modificar la manera de ser del nostre país?

Difícil es presumirlo. De totas maneras, viatjant sempre s' aprenen coses.

Ja ho diu el tragger de *Teta la gallinaire de 'n Campodón*:

«El còrrer mon ab las mulas
despeça molt las potencias.»

S' ha publicat l' anuncii del concurs del Monument a Rizal, que s' ha d' erigir á Filipinas.

La suscripció pública oberta á tal objecte alcança una suma qu' escedeix de pesos 104 000.

Quan signi 'l hora de inaugurar-lo, 'ls filipins hauran de invitar al general cristian y al frare Nozaleda.

Al un, com autor de la glorificació de 'n Rizal, ja que sacrificantlo l' va immortalizar... y al altre, per si tenia á bé beneixir el monument.

Quan sigué fusellat en Rizal, al caure mort, se sentí un fort picament de mans.

Aquests aplausos partiren de un grup de frares que s' havien reunit allí per presenciar la tràgica escena.

Bó fora que 'n Nozaleda contemplés els efectes de aquella brutal demostració.

Més depressa van els pobles que la mateixa Iglesia á santificar als seus màrtirs.

La friolera de 61 entitats, que suman passa de quinze mil socis, han declarat públicament que Barcelona no es catòlica ni es monàrquica.

Prenguin nota d' aquesta declaració els qu' encare somián ab el restabliment de la unitat catòlica y de la monarquia absoluta.

Es tart: el temps es com els rius: no recula.

Y si's pretén contenir el curs dels rius, llavoras se desbordan.

Una notícia altament significativa.

La meytat dels minyons del actual cupo pera 'l reemplaç del exèrcit en la província de Madrid, han resultat inútils, els uns per curts de talla y 'ls més per defectes orgànics.

Aquesta es la marxa decreixent que segueixen les actuals generacions, educades pel clero y castigadas per la voracitat d' una administració implacable.

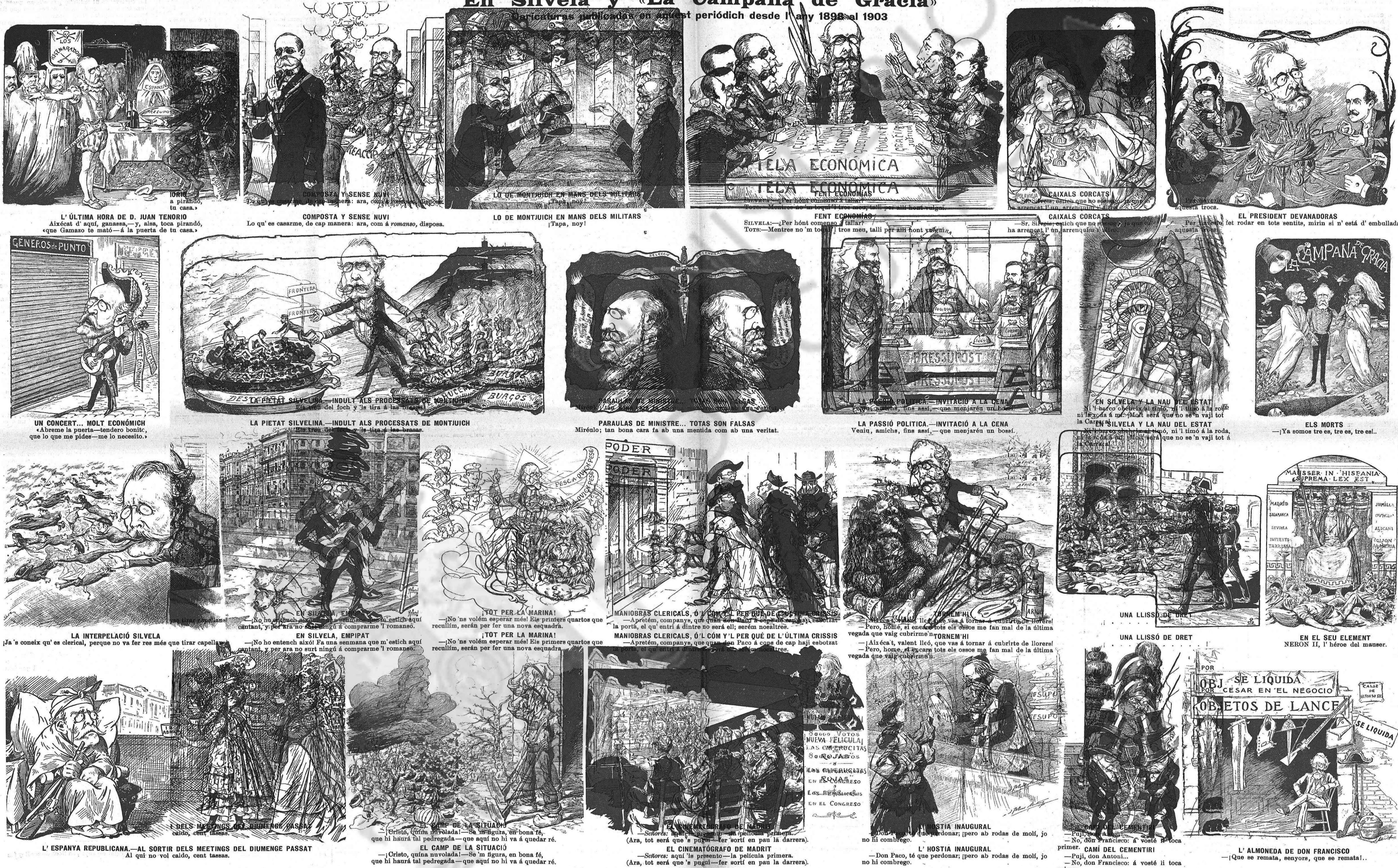
Els que dirigeixen el tinglado sembla havérselas apostadas á quí acabarà més depressa ab Espanya y ab els espanyols.

A Granollers, diumenje passat, durant la celebració d'un meeting electoral, signé atropellat el públic que no cabent en la sala ahont se donava, estava pacíficament estacionat en els alredors del edifici.

Mentida sembla que l' exercici d' un dret, quan son republicans

En Silvela y «La Campana de Gracia»

acreditacions publicades en aquest periòdic des de l'any 1898 al 1903.

President de Repùblica, ¿volen fer el favor de dirme com' serà rebut à París?

Qu' ho pensin els monàrquichs, si es qu'enca'ren quedan.

Nosaltres ho presumim; pero no tenim necessitat de diro.

Un dia ó altre Espanya y Fransa's podrán abrasar ab tota l'efusió del seu cor y sense inspirar temors ni rezels á ningú.

LLORET DE MAR, 27 de maig

Un ensotanat, que té la costum diaria de passejarse amunt y avall del passeig, te ab freqüència la humorada de insultar al qui primer se li presenta al devant; així es que l' altre dia bescantá a un pobre home pel sol fet de tenir fermas convicçions republicanes y lluirensopradars, donantli un sens ff de calificatiu que no son propis de un home que se las dona de ilustrat.

Dit cas, no es el primer que ba donat el pàter de referència; y son molts els veïns que per pòr de ser insultats han pres prudentment l' acort de no freqüentjar els llochs en que l' mossén se troba.

Veurem si de una vegada's posa ff aquest escabro's assumpcio, y el valent falldilletas se fia al ditzim la llença... en el punt que li pertoca.

MOLLERUSA, 28 de maig

El diumenge passat, el nostre monterilla reuní a algunes veïns y una vegada apropi seu me's comensà a desplegar la seva pel·lícula reaccionaria, dientlos nada menys que de acort ab els seus satèlits de l' juntament havíen pensat fer venir uns quants frares, doncs regoneixan que estavan faltats d' instrucció y era necessari el seu esforç intelectual: ab la condició que l' municipi els pagaria tots els gastos.

Acabar de dir això y rompre son mutisme y sa paciència algunes dels veïns que havíen estat aguantant aquell fonògrafo impresonal de ximplesas, tot va ser hui; respondint que de frares no'n necessitaven; que si volfan venir pel seu compte, que vinguessin a explotar lo seu negoc; y que ja'ls no guardariam nosaltres de que no'n empastessin la conciència.

Y donchs, que's creyn senyor Arcalde?

CENTELLAS, 27 de maig

Aquesta hermosa vila passa actualment per una crisi de la que, poch ó molt, tothom se'n ressent.

Diumenge passat varem tindre la pega d' escoltar al predicayre qui desde dalt del cubell mistic va dir que aviat tot el mon en pès estarà excomunicat ja que tothom se dona á llegar periòdics liberalis, afegint que tots estavan en pecat mortal.

Y per lo que's veu ells també deuen estarhi en pecat mortal, puig son els primers de llegirlos, perque si no'n llegissin, no podrian bescantarlos ab sus llenguas de ver.

El periòdic que va rebre mes excomuniós va ser la Justicia, de Vich, qu' es un dels que mes pagoses ha esquitat.

Avisém al mossén *Predicayre* que's cuydi d' instruir be a les *Hicas de María* para que quan cantin semblin rossinyols y no cotorras; així potser anirém mes á misa. Y li advertim que desde l' cubell mistic no retregui només de ningú com va fer l' altre dia.

En pocas paraules: volem dir que no'n busqui les pessigollas.

Joseph Llunas

Ab verdadera pena consignem la mort d' en Joseph Llunas, denodat defensor de les idees progressivas. Faya molt temps qu'estava malalt y la enfermetat que minava la seva existència era indubtablement l' únic fruct que havía recullit en sus valentes campanyas.

Llunas, obrer tipògrafo en sos comensos, passà de les caixas de la imprenta á la taula de la redacció, fundant el semanari *La Tramontana*, periòdic dedicat exclusivament á la defensa de les idees àcratas y al combat del clericalisme.

En pugna constant ab els terroristas, que tant perjudicaren ab els seus procediments la difusió de aquelles doctrinas, el director de *La Tramontana* hagué de devorar grans amarguras. Las autoritats el perseguiren y los terroristas l' odiavan.

No eran menors els disgustos que li causaren els clericals, abrumantlo á forsa de denuncias y persecucions. En la presó contragué la dolència que l' ha portat á la sepultura.

R' tirat, per ff, de la prempsa de combat, quan els metjers li recomenaren que tal sacrifici li exigia l' estat de la seva salut enterament perduda, el Sr. Llunas passà les últims anys de la seva vida, apartat de tota agitació política y sociològica. Havia sigut mas-

sa pròdhic de les seves energies juvenils y li calgué reposar, això si, traballant sempre; pero en una tasca més pacífica que aquella en que havia agotat les seves forces de lluitador disposat sempre al sacrifici. Ultimament dirigia l' periòdic de sport titulat *Los Deportes*.

LA CAMPANA DE GRACIA, que no sempre havia estat d' acort ab en Llunas, paga avuy aquest modest tribut al valent defensor de les idees progressivas, al periodista sincer, plé de bona ff y dotat de un valor èpic extraordinari, quals energies creixian ab les contrarietats, y a qui may pogueren reduir els seus enemics, els quals podrán gloriarse d' haver aniquilat el seu cos, pero no d' haver doblegat la seva ànima.

R.

Las vacilacions del Zar

El pàlit Nicolau II acaba de lievarse y com de costum interroga al seu ministre de Negocios Extrangers, que està especialitzat á l' antessala.

—Lamsdorff...

—Senyor...

—¿Quinas notícias hi ha?

El ministre, que n' té moltes y dolentes, no gosa dónarlas.

—Es natural; pero...

—La nostra esquadra va següint el seu camí...

—Cap á Vladivostock ioh?

—Si, senyor; cap á Vladivostock. Y resulta que avane' d' arribarhi...

—¿Qué? Ves dihen.

—Al trobarse els barcos russos al estret de Corea, els japonesos se'ls plantan al davant y...

—Batalha?

—Una batalla tremenda, que tenyeix de sanch aquelles aigües.

—¿R' sultats?

—Bons. En Togo ha perdut dos barcos. Era tan cert el foch de la nostra artilleria!

—Si, es una gran artilleria la nostra... Els japonesos han perdut dos barcos; perfectament. Y a'n en Rodjestvensky, ¿qué li ha passat?

—Acabada la batalla, ha continuat el seu camí ab vintiquatre embarcacions...

—¿Quàntas dius? Vintiquatre?

—Exactament.

—Pero si n' tenia cinquanta ¿Qué n' ha fet de les altres vintissis?

—Las... las ha deixades al estret de Corea.

—Explorant els moviments del enemic?

—No, senyor... descansant.

—Ah!

—Descansant... al fons del mar.

—Com!... ¿Qué vol dir això, Lamsdorff? Serà potser qu' hem tingut una derrota?

—Derrota no: en Rodjestvensky segueix navegant cap á Vladivostock...

—Si, pero ab vintissis barcos descansant... sota l' aigua...

—Contingencies de la guerra, senyor. Es impossible evitarlos certs incidents.

—No, això no es un incident: això es una derrota, una derrota amb una casa.

—Si vos ho voleu aixis...

—Jo! En Togo es el qui ho vol. Malehit Togol... Tenia rahó en Kropatkin quan m' assegurava qu' es una mala persona...

(Moments de silenci. El zar se passeja amunt y avall de l' habitació. De cop torna á posar-se á enraonar.)

—Es á dir que 'ns han desbaratat l' esquadra?

—Psé! Si val á no fer embuts, casi casi que s' ha de confessar que sí.

—¿Y ara donchs, que fem?

—Lo que vos manareu. Estich á las vostras ordres.

—Si demanessim la pau...

—Serà una idea magnifica.

—El mal es que 's japoneses se burlaran de nosaltres... y ab rahó.

—Potser ho endavineu...

—No: val més continuar la guerra.

—Realment; l' honor dels Romanoff...

—[Això mateix!] L' honor dels Romanoff no pot estar gens satisfet en aquestes circumstancies...

—A bon seguir...

—Tot ab tot, y si darrera d' aquesta derrota 'n ve un' altra, y un altra y un'altra, y ens veyem al fi obligats á demanar la pau, 'no haurém de ferho en pitjors condicions que avuy?

—Jo m' atreviria á creure que sí.

—Pero ¿qué dirà la gent si 'ns veu anar al darrera dels japonesos?

—B'astant temps els hem anat al davant...

—Ja ho sé; fugint. Nada... jo m' inclino á contnuar la guerra...

—Fassis, senyor, la vostra santa voluntat...

—Pero... jens persegueix de tal modo la desgracia...

—Ja ho reparo, ja.

—Lamsdorff, ilumnam.

(El ministre apreta un botó y encén la lámpara elèctrica.)

—Tancal... Vull dir que m' assessoris, que m' aconsellis...

—Ah! Jo, si fos de vos... aniria resoltament á la pau.

—¿Y la dignitat del imperi, ahont queda?

—Vinga guerra, donchel Al fi y al cap, la victoria definitiva ha de ser del que tingui més quartos y més homes.

—Holà! M' agrada això que has dit. ¿Y qui t' sembla que 's acabará primer?

—Els japonesos.

—¿N' estàs segur?

—Seguríssim.

—Si es així... (Decidintse de cop:) ¡A la guerra! Comunica sobre la marxa las ordres convenientes. El ministre s' acosta al teléfono y diu ab veu molt clara:

—Aixequem el segon empréstit, crideu á las armes el tercer contingent, prepareu la quarta esquadra...

Y parlant per ell sol, anyadeix:

—Y amanuviu per rebre la quinta surra.

A. MARCH

Carta de Rodjestvensky al Sr. Nicolau

Repapat en un silló, una cama sobre l' altra, s' està 'l senyor Nicolau, esperant notícies claras y verídiques dels fets que allà en la Manduria passan.

Ja n' arriba un missatger que avans de darli una carta

fa tan gran acatament que li besa las sabates.

—Vé del camp belligerant (dir Nicolau) eixa carta?

—No senyor; ve del correu.

—Vinga aquí, y fora camàndulas, y tú ja' t' pots retirar. Aguàrdat en l' antessala.

Nicolau ab frenesí desclou l' ansiosa carta del almirall Rodjestvensky.

Poble y fetxa... nada... nada...

Deixemho corre y al grà:

«Mi senyor —li diu— la esquadra

poderosa que tenia al meu mandu ja fa aygues

al port de l' illa Okichima.

Ens han pres canons y balles

acorassats, torpeders y las llanxes, destrossades.

Els japonesos experts y més pràctics que nosaltres

ens han deixat revertats

lo mateix que una cigala.

La culpa la teniu vos

Nicolau de lo que 'm passa.

Si en lloch de darm' pel combat

que li fa por las balles y agafan deu borratxeres

cent vegadas per setmana,

m' haguessin enviat homes

dignes d' agafar les armes,

no 'm veuríen deshonrat als ulls de la meva patria.

Per culpa vostra ferit

estich y, sens més bravatas

tan prompte estiguí curat

(si es que 'm euro) no vull armes,

las que tinchi cap al encant

las vendré, menys la espasa

teus ocis y evitar que la gent s' adongui de que cobras el sou per estar má sobre má?

Reflexiona, medita, posa en premsa el seu cervell, y ¿quín' una se'n hi acut?

—Va á fer un viatge á las islas Canarias.

Y apenas pensat, executat.

Mana que li arreglin el mundo, fa aparellar el Nunciencia —que ara ha canviat de sexo y en lloc de la es el— y cap á las Canarias faltan ministres.

—¿Quins propòsits li portan? —va preguntarli algú.

Y es fama que l' senyor Cobián, després de rimirse una bona estona la resposta, va dirli:

—No puch manifestarlos. La seva mateixa gravetat m' aconsella tancarme en la més absoluta reserva —

Per un home qu'en realitat no sab qué responder, ¿volen vostés una resposta més bonica?

Acompanyat d'un círcol d'amichs y d'una cort de periodistas que havían obtingut passatge y manutenció gratis ab la condició de que cantarien, vinçudes ó no vingnés á tóm, las gracies del senyor Cobián, el ministre de Marina s'embarca á Cádiz, recorre 337 lleguas d' Atlàntic y en quatre singladuras se planta al davant de las islas Afortunadas. L'espectacle del arxipèlag li deixà encantat, y l'acullida que la població li dispensa encara més.

Set islas visita el nostre personatge y cada visita equival per ell á un triomfo. Ovació á la Gran Canaria, apoteosis á Tenerife, tiberi á la Palma, juerga á Fuerteventura, ball de gala á Lanzarote, recepció á la illa de Hierro, banquet á la Gomera...

Comparant aquella existència ab la que 's ministres arrastran á la Península, ahont no hi ha dia que no les xiulin, ¿qué ha de fer el pobre home?

Lo que fa: perdre'l cap, entussiassmarse, figurarse que todo el monte—fins el pich de Teide—es orégano, y prometre pública y solemnemente que á la seva arribada á Espanya creará una marina que deixarà paemadas á las generacions presents y futures.

Ha tornat, y ja l' tenim fent passos y armant un soroll del botavant ab el projecte de la nova esquadra.

Nelson, al costat seu, resulta un nen de bolquers. ¡Ab quin brillo remena els barcassos de deu mil toveladas, y 'ls crenhers de vint millas per hora y 'ls canónes ràpits de cinc cents tiros per minut!...

Paraula es paraula, y en Cobián sab perfectament á lo que obligan las promeses d'un ministre.

Set vegades, al aixecarse á brindar copa en má, va jurar davant dels canaris que la marina espanyola trobara en ell la regeneració per tota la gent de mar desitjada, y set vegades ha anat ja á marejar á n'en Villaverde que, amonhat ab las intrigas de 'n Maura y en Dato, no sab materialment com tréure's sel de sobre.

El diàlech es cada dia el mateix:

—Senyor don Raimundo...

—Amich Cobián...

—Li ve bé parlar d'alló?

—D'alló?... No recordo...

—L'assumpto de la nova esquadra. Aquí porto el projecte completament arrodonit. ¿Veu? Acoras-sats, vuyt...

—Ahónt son?

—Sobre el paper, en números. ¡N' hi fet molts de números aquesta días!...

—En lloc de fer números ¿no li seria igual fer quartos?

—No faltarán quartos, no s'amohini, no faltarán, Repari: aquest es el pressupost... Ab trenta milions que cada any se m' entreguin, en deu anys...

—Deu anys!... ¿Vol dir, senyor Cobián, que no es portar una mica massa lluny la fantasia?...

Lo bonich es que l' pais, qu'está en el secret, cada volta que sent parlar dels projectes del senyor ministre, s'posa beatificat á riure, comprenen que això no passarà d'aquí y que, á jutjar per las senyas, no está l' forn naval para bollos.

¡Esquadra á aquestas alturas!... ¡Esquadra! ¿Per què?

¿Perque el dia que necessitessim ferla servir pera alguna cosa que no fos una parada ab disparos de pòlvora sola, ens la reventessin ab quatre bolets y l'excentessim que la comandés hagués d' enviar nos desde terra estranya un telegrama que dignés poch més ó menos: *Llegados sanos y salvos. Remítid fondos?*

¡Vaja, home! Els llatins ja ho deyan: *Non bis in idem*. Una vegada s'aguenta una broma d'aquest gènero, pero 'dugues?

Sort per xo que 'ls plans del pobre ministre no son més que

ilusiones engañosas,

liviianas como el placer,

(como el placer de fer un viatge triomfal á costa del pais), y que en el fons de la seva conciencia ja deu mitjà maliciar l' home que no es ell el Cristo que ha de resucitar al Llátzer que á Cavite y á Santiago de Cuba ya morir un dia en el ple de la joventut.

¿Qué s'hi jugan que avants de que 's comensin á dibuixar els plànols dels barcos somiat pel cendró Cobián, el pobre senyor ja no es ministre?

FANTASTICH

CARTA Á MOSEN LLUPIA

DE SA EX-MAJORDONA TRESPSTS

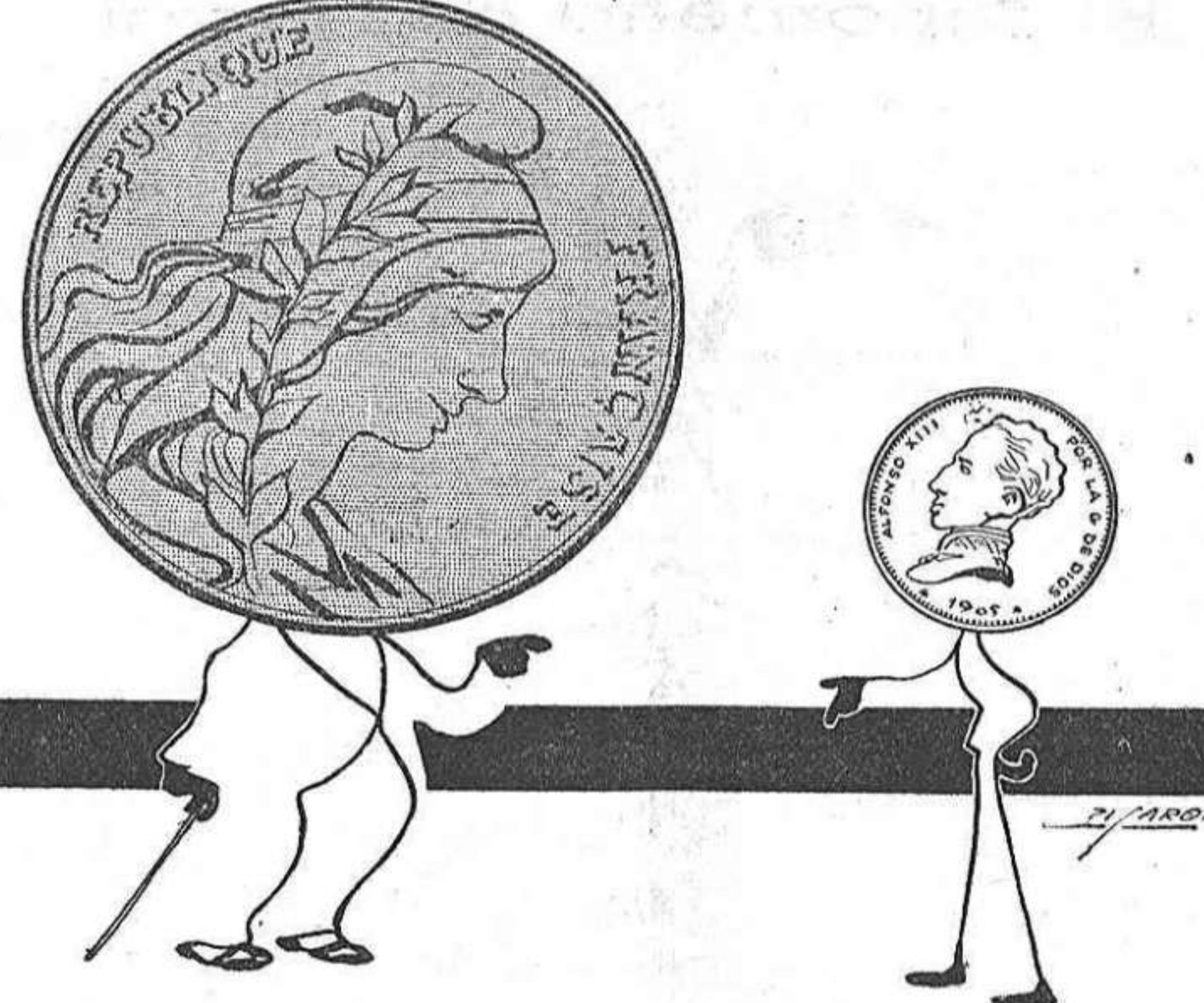
Com aquell que fa un sermó vaig á explicarli ben clar, per medi d'aquesta carta lo que vosté també sab.

Arrivaré á missas ditas pro no'm canso en predicar á totas las majordonas porque no n' hi vinguí cap.

La professó 'm va per dintre, (y alló no ho puch olvidar, en que ferme fer volta vosté... Parqua avans de Rams.)

Lo que dich, es l' Evangel... Isot que 'l vaig ben confirmar... ja ho veié... va anar á Roma sens veure el Papa; ja ho sab.

El franch y la peseta

—¿Qué tal, pena? ¿Cómo estás?

—Com sempre, iluhint la plata; pero pel que toca al preu, cada dia mes barata.

—Prou ab rodas de molí volia ferm' combregar...

pro encare es massa petit sent tant alt com un sant Pau.

—Pintant sant Cristòfol Nano vestit devia pensar:

—Això es dat y benefit...

—Donchs al revés li sortí; puig d'aquest fet tan brutal sempre en contra de vosté me boca un infern serà.

—Els hàbits á la figura vindrà á l'últim de penjar y sa vida de patriarca també se li haurá acabat.

—Perque ab el nom que 's mereix juro l'hrig de batejar; fins ferli perdre l'oremus miraré per tots costats.

—Ja cal que vigili bé;

ma venjança ha de ser gran, per lo que 'm va dir que jo era molt mes llefga que un pecat.

—Ab sisx, aquí 'm despedeixo.

Pensi qu'estich esperant que una mardonna trobi,

y com es tan lloc de mans...

rompentí un dia la crisma.

(qu' es com si ho vejés, igual), com un sant Llátzer me'l deixi.

ly llavora m' hauré venjal!

J. MORET DE GRACIA

o hi ha dupte de qu'en el mon tot son moda, y quan se gasta la una ja 'surt una de nova més ó menys exagerada y desbanca la primera; els polissons van desbancar als mirinyachs, prenen formes tan exagerades, que una dona arribà á semblar un bergantí goleta ab tanta popa. Després s'ána rebaixant la popa tirant lastre ó sigan drapots y gabials al mar, y s'ha anat esllanguint tant aquell humà bergantí que no ha quedat més que l' pal major, y tenim la dona convertida per obra y gracia de la moda en un verdader bacallà.

Si observem al home tan sols durant un quart de sige, també veurém que s'ha transformat contínuament: ara ab pantalons amples y llargs, ara estrets y curts, ara ab barrets alta y de volada, més tart ab barretes propis d'un clown. Es á dir que la moda, verdader moviment continuo, ha anat arrastrant á la humanitat vanitosa y ximple robantli uns quartos preciosos que moltes vegades el ventre n' ha sufert les conseqüències.

Y no es res el malestar que produueix la moda del vestir comparada ab un' altra més terrible: la moda de les idees; puig si ab la del vestir hi hem perdut quartos, ab la de les idees hi acabem de perdre la xaveta.

Tots recordareu que una volta 'ns quedarem sens les colonies, el gran Silvela, el tonto adulterat per l'estudi, que li deya en Cánovas (puig se veu que profetisava 's punts que calssaria en ètica y en administració ferrocarrilera), va liensar una paraula que caygué en terrer abonat y feu sort: Regeneració.

Regeneració mágica paraula. Perderem las colònias, no per falta de canons y tropas, sino per tenir la sanch nacional infeccionada, y 'ns havíam de regenerar. Regeneració eixa paraula fou pronunciada per milions de llabis espanyols: els oradors de club se'n servian d'una manera exagerada; els oradors de trona no 's recordavan dels sants del cel y invocaban únicament á la terra. Els periodistes no sabíen escriure un article ó gacetilla que no portés deu ó dotze vegades la paraula Regeneració.

Tothom ens volia regenerar per rendir vassallatge á la moda; y degut á tants regeneradors y á la diversitat de remeys extranyos y de mal gust que 'ls curanderos ens receptaven, y qu' ells no 's prenien, ens hem escamat y hem dit: Vaja, no 'ns regenerem ni á tiros! Aquestas potingas que 'ns propineu no las obeiríam nostre delicat ventrell, y aném passant com poguem, que val més anar seguint ab nostra aigua de malvas que no ab aquestas drogas, que no poden ser res de bò quan coneixem son origen, y qui dia paga any empeny.

Ja ha caygut, donchs, en destís la paraula en vista de la persistència en no deixarnos regenerar, y

es natural que n' havía de venir un'altra, y ja la teníem: si la primera era bonica y melosa, aquesta es encara més sugestiva. Escoltin quina paraula més risuena: Instrucció! Aquesta es la cosa. Si avans ens havíam de regenerar, ara el clou de la moda està en instruirnos. Instrucció! Instrucció! aneu allá shont volgueu que no més sentiréu la nova paraula. Fine una colla de burros que teníen la costumbre de dir «s'ha de patir», ara ja diuen «s'ha d'instruir» y hasta jo, bastant refractari á la moda, sense adonar-me no puch sentir cap conversa de las que avuy's estilan que no esclamí entre mi: Res, ens hem d'instruir!

Diumenge vaig anar á un poble de l'alta muntanya, y prou me creya passar el dia allí tranquil per que ningú m' obligaria á instruirme; però fills meus, vaig quedar horroritzat: y quin estrago ha fet allá la modal! Me van omplir las butxacas d'instrucció, me'n van donar el pare y per la mare.

Figureuvs que arribó i trobó un amich al saltar de la tartana que m' diu: —Apa, que disfrutaràs, mira, tenim vetllada al Centre Catòlic, al dels Senyors y al Centre Catalanista que avuy s' inau-

gura y figureuvs que m' hi trobo una pila d' oradors que vinguereu de fora ab las maletes plenes d'instrucció y la varen escampar á dojo per la sala ab gran satisfacció dels dos vicaris que seyan á la presidència y d'alguns espectadors que suavan com uns camàlichs de tant instruirse.

No poguent resistir aquella pluja instructiva vaig marxar també, y boy anant á casa mormolava obssessionat també per la moda. Instrucció! Instrucció!

Entre al dels Senyors y ja hi som: instrucció; ens hem d'instruir, nem de posar un mestre; prou balls, s'ha d'instruir als baylets y als grans. Aburrit m' en'tro al Centre Catalanista que s' inaugura y figureuvs que m' hi trobo una pila d' oradors que vinguereu de fora ab las maletes plenes d'instrucció y la varen escampar á dojo per la sala ab gran satisfacció dels dos vicaris que seyan á la presidència y d'alguns espectadors que suavan com uns camàlichs de tant instruirse.

Qui està l' problema és com el resolsem?

Li'n fixem un xich ab les tres instruccions, no tarém que son tres germanas de fesomia diferenta, pero de gènit idèntic y ensopit, y no 'ns convé quedarnos ab cap de les tres. La verdadera instrucció ha de ser científica y elevada sens prejucis d'escola determinada, á fi de que fassí ciutadans il·luminats, tolerants y tolerant; de no ser axiós no 'ns deixem instruir ni á tiros, com tampoc ens deixarem regenerar, y crech que més tart no 'ns pesarà de no havernos deixat enlluernar per las modas que van sortint, molt bonicas, molt letxuginas pintadas al figur; pero que 'ls modistes las esguerran al primer cop d'estisors.

L' AVI RIERA

REPICHS

NCARE que no era, ni havíig signat may militar, disposà l' govern que al cadàver del Sr. Silvela li siguessin tributats honors pòstums de Capità general.

Se'ls meresqué per la gran afició que demostrà sempre per les armes.

O sino, aquí està la daga florentí na que no deixava may, y aquí està també l' apoligia que va fer del fusell mauser, calificantlo de provincial.

La Providència, segons en Silvela, era un armer.

Una anècdota que pinta al viu el caràcter y las rauxas del almirall rus, que acaba de ser derrotat per los japonesos:

Estava anclada la esquadra á Libau, y Rodjensky va enterarse de que un dels metges del barco Prince Sovoroff tornava á bordo en un bot, després de la hora reglamentaria.

«No saben quina manera va tenir de donarli la bona nit?»

Senzillament, va situar-se sobre l' pont, revòlver en mà, y tiro vè, tiro vè, sense engaltar y ab la sola idea d'espantarli.

El metge va seguir endavant, escoltant aquells tiros com si sentís ploure. Y al arribar á bordo va dirli l' almirall:

Gran sort heu tingut de no regular. Si arribeu á ferho, vos hauríeis sotmés á un consell de guerra

per desobediencia als reglaments. Ara cumpliréu vuit dies d' arrest... y llestos!

«Qui s'hi embarca ab un tipo així?

En Silvela, en el testament, va fer una declaració importantissima.

Disposà que l' seu enterro fos modest y que no s'admetés cap corona.

Ja ho venhen: se declarà enemic de las coronas. Y per consegüent anti monàrquich.

Si hi ha un' altra vida pels polítics, en aqueixa vida ultraterrena haurà trobat D. Paco Silvela á D. Antoni Cánovas.

—¿Qué tal, com marxan las cosas d'Espanya?

—Rematadament mal. Vosté va dir qu'era aquell un pais mort, y las llevors de depressió que va sembrar hi creixen y prosperen ab la mateixa espesedat que las ortigas en un cementiri.

A tot lo llarg de la frontera

Ja han nombrat tres comissions: una d'organisacio que procurarà reclutar gent en totes las sagrarias. Un'altra de propaganda exterior, que podrà anar a predicar en totes las iglesias, y un'altra de propaganda interior, que, francament, no sé pas lo que vol dir.

Si serà l'encregada d'assistir a tots els banquets?

Perque això de fer propaganda interior deu ser una cosa per l'istil com la d'incorporar-se'ls millors bossins.

La escena a Calatayud... la terra de la Dolores.

Un ensotanat frenètic predica desaforadament contra la premsa liberal. Una part dels oyents vanen xiularlo. Y s'armà tal batibull, que les beatas buscaven la porta per fugir més que depressa, y algunas, no atinant a trobarla, queyan, essent trepitjades per les altras.

Y com se devia recrear desde'l seu mistic observatori l'autor d'aquesta escampadissa, al contemplar la pila del greix format per totes aquellas Dolores pudibundas!..

Pels carrers de Barcelona hi ha tants gossos, caballers, que les nostres pantorrillas... irequetxéch—quetxéch—quetxéch!

A la Casa de la Vila, enterats d'això fa temps, ja prengueren providencias... irequetxéch—quetxéch—quetxéch!

Van manar que's construhissin vuyt ó deu carretonets, y avuy díu que ja estan llestos... irequetxéch—quetxéch—quetxéch!

Ja estan llestos, pero passa que no poden fer servey porque ara no hi ha qui 'ls tiri... irequetxéch—quetxéch—quetxéch!

Els concejals diu que buscan una colla de burrets que no costin gayres quartos... irequetxéch—quetxéch—quetxéch!

Pero 'ls tals burrets no surten, y a causa d'això 'ns trobem que 'ls gossos, ja ni cal dirlo... irequetxéch—quetxéch—quetxéch!

Edils nobles y magnanims, patricis de cor sencer, j'halo, fassin un punt d'homel... irequetxéch—quetxéch—quetxéch!

Si 'ls carretonets estan llestos y sòls faltan els burrets, sacrificuinse una mical! Per què no 'ls tiraen vostes?

L. WAT

L'atentat de París

D. Alfonso XIII, acompañat del President de la República, Mr. Loubet, a dos quarts de una de la matinada del dijous, sisfa del Teatro de la Ópera, abont havia tingut efecte una lluïda funció de gala. Quan el carretje en que anaven, guardat per una nutrida escolta de caballeria, se trobà davant del Louvre, se sentí una forta detonació: els caballs se arremolinaren y D. Alfonso se posà de peu dret sobre 'l coixí aclamant a la República francesa. Tant ell com Mr. Loubet estaven illosos. En canvi, dos capitans de la escolta, dels quals un anava à la dreta y l'altre à la esquerra del carretje signaren ferits, així com altres persones del públic y alguns caballs.

El projectil era, segons sembla, una bomba carregada de claus y vidres. Una diuhen que fou disparaada desde un balcó, y altres que desde l'steller mateix. A un subiecte que fugia l'atropellaren ab tot y protestar de la seva ignorància. Un jove de 18 anys, dependent de un laboratori, nomenat Arnould, fou detingut en els primers moments com a presumpte autor del attentat, si bé 's creu qu'és innocent.

Unas versions diuhen que la bomba va esclatar à uns 60 ó 70 metres de distància del carretje regi; altres—entre ella la que ha donat el gober espagnol—qu' esclata soja del carretje mateix. També s'assegura que una altra bomba sense estellar fou recollida en el carrer de Rivolí. Finalment, totes las notícies de París estaven acordes en afirmar que D. Alfonso XIII procurava treure importància al fet.

ACUDIT

Un americanu tenia un criat negre.

Un dia pujant à una escala de mà va enganxàrseli l'pantalón en un clau, fents'hi un set que l deixava completament inservible.

—Toma—li digué al negre—te lo regalo.

—Pero mi amo—respongué l'domèstich—si à este pantalón le falta un troso así en las posaderas... ¿Qué hago yo con él?

Resposta del americanu:

—No importa, pòntelo. Porque como es negro y tú també no se te notará nada.

À PARÍS

El fenòmeno espanyol

EN LEÓN y CASTILLO:—Aquí veurán, caballers, un fenómeno que assombra: jun home que té cinc llengüas! quatre més que les persones!

L'esquadró lleuger de la colònia espanyola.

El guardiá de la casa

La cara, no 's pot negá qu' es la nata per fer pò; però 'serà bon guardiá! Aquí està la gran qüestió!

A LO INSERTAT EN L'ULTIM NÚMERO

1. ANAGRAMA.—Ocas—Cosa—Cas—Osca.

2. TARGETA.—Lo collar de perlas.

3. LOGO RIFO NUMÉRICH.—Anselm.

Han endavant totas ó part de les solucions del número anterior, els caballers: Criandillas y C., Lleüg Plummall, Sebastià Bosch, Droguenopa, Noy de las Mostras, N. Mutsu Hito, Una fontada, Joseph Rahóns, Un dimoni ab cu, Arturo porta senalles de Vilafranca, Enrich Ordanyá, A. Cararach y P. A. O.

XARADA

M'has enviat de tot sis dugas Cinch-quart pera fer les paus; ja sabes que no null ni veuret, que t'aborresch també sabs, y encare 'm vens al darrera donantme dos-dugas-quart.

No t'estimo gens ni mica, dos teva hu-dugas, se'm fa tan pesada y aburrida, que no li puch ni escoltar.

Sis prima-quart de quart terça dos ideia de que aviat ó tart, seré jo que 'm casi ab tú que ni 't puch guipar.

Un'altra noya al teu lloch, que tinguis lo seny cabal ni'n hu-dugas cinch-sisé en lloch d'assumpto semblant.

Lo dit; per mi ja estás liesta; y si algú cop al etzar teresa-hu-dugas dos cinch-quatre, l'etgegaré allà hont tú sabs.

No siguis d'eixa terc-sexta; procuraho quart-hu, y si acás llençat è una cinch-sisé si tan apurada estás.

SAMUEL GRAN È IRURUETA

ANAGRAMA

Per salvar á la Nació, espanyola, tot desequit à armar la Revolució, en contra de la reacció y units en un sol partit.

Perque 'l govern ens enganya, puig sent com es clerical, molt tot ab la seva manya per entregar la Espanya a les garras del total.

F. JOANET

TRENCA-CLOSCAS

D. MARIA VALDEGAS
Y LOPEZ

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas el títol de un drama castellà y apellidos de son autor.

ENRICH TOSAS

CONVERSA

—Veus? Aquí mateix vaig perdre á la meva germana.

—¿La petita ó la gran?

—La que hi acabat de dir.

UN BETAS Y FILS

GEROGLIFICH

K

LA DIM

III

VAINA GAMBÀ

ENRICH DOMÈNECH

CORRESPONDÈNCIA

Caballers: Emili Solé y Solà, Llorens Claret, Lleüg Plumall, Sebastià Bosch, Joseph Incantò Solo, José A. y Pou, Arturo porta senalles de Vilafranca, Enrich Ordanyá, P. A. O., Un Carbassó ab potas, Narcís del Toro: No es pot.

Caballers: Droguenopa, Noy de las Mostras, N. Mutsu Hito, Joseph Rahóns, Emili Fargas, Manuelito Torrapàs, Joseph Rocàs, Narcís del Toro: No es pot dir d'aquest' aygua no beure.

Caballer: Lleüg Vila H.: Procurarem enquibir al extraordinari d'aquesta setmana.—J. Moret de Gracia: Rebuta els treballs. S'aprofitaran el dia que 'n vagui.—M. S. y F.: Ab tanta versos com, per desgracia, haig de empassarme, may n' havia llegit de tant esparratans.—Feliòns Petit: No 'ns xocan prou.—Faül Xellivell: L'anagrama es passador.—P. I. Q. A. L.: Hi ha una colla de versos que demanen grossas. Y tot plegat resulta una amorosa de salta-taulells.—Narcís del Toro: Allò del Muñeco es inventat de vosté? Bravo, home, el felicitém. Li donarà mes això que 'ls versos.—J. Bosch y Romaguera: Gràcies. Entra en cartera.—Pelegrí Domènech: Hi faré'm lo que bonament se pugui.—Joseph Roselló: Agrahim l'envio; y endavant las atxas.—A. E., J. C., P. M., E. P. y J. P.: No podem publicar las cartas que 'ns remeten per varius motius.

Imprenta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Olm, número 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a